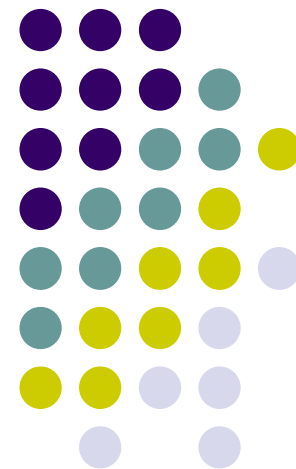

A projekt mint világmegváltó módszer?

Nahalka István
oktatáskutató
nahalkai@gmail.com

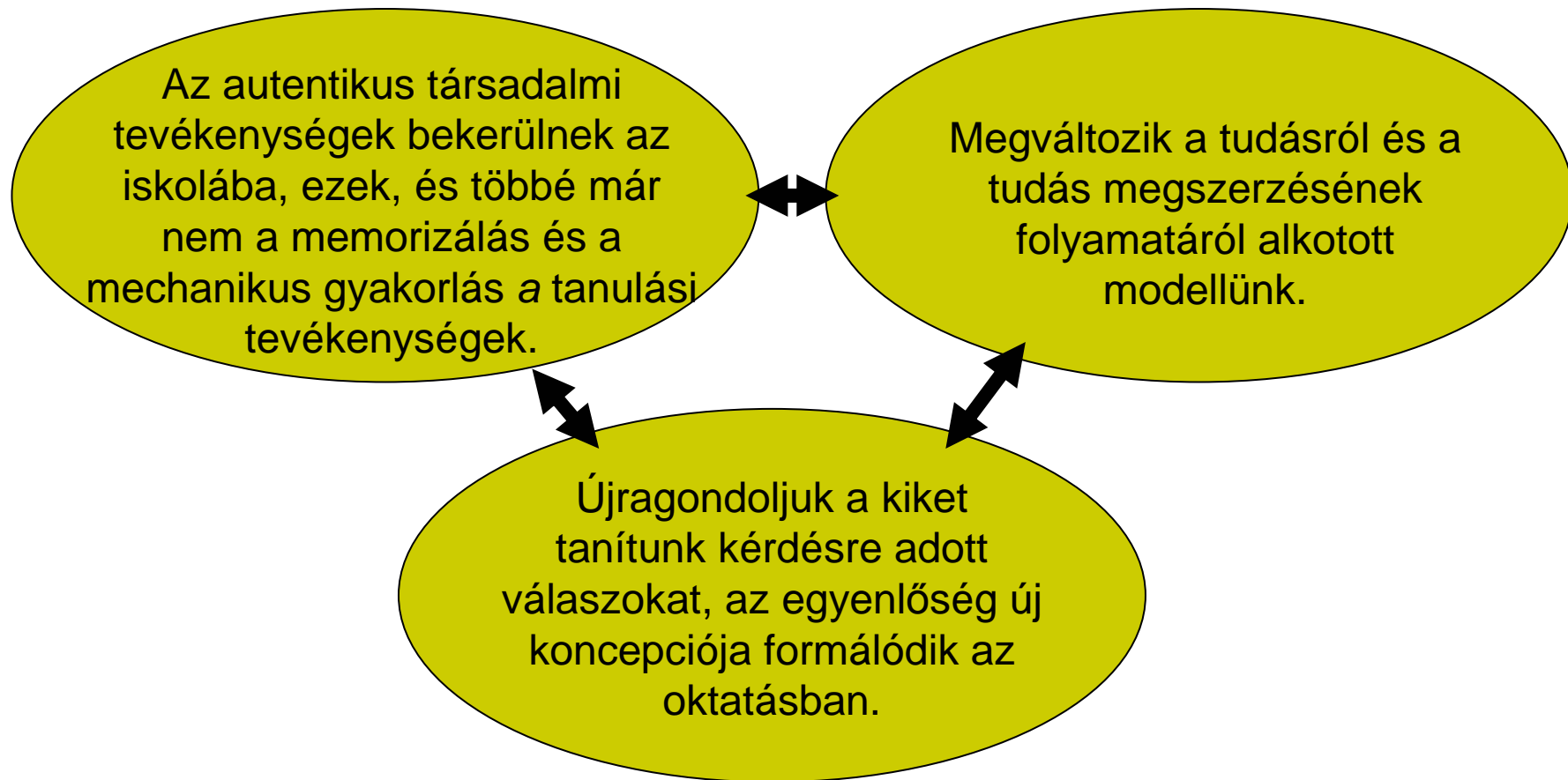

Hogy is vagyunk a projektekkel?

- Magyarországon egyre szélesebb körben alkalmazott módszer (pedagógia? szemlélet? látásmód?).
- Szerencsére sokféleképpen értik, sokféle tevékenységtípust tekintenek projektnek.
- Érdeemes azonban most már a projektmódszer jövőjén gondolkodni:
  - Miért olyan fontos, mi is a valódi helye a magyar iskolarendszer megújulási folyamataiban?
  - Biztos, hogy minden projekt optimális tanulási környezetet jelent?
  - Hogy állunk az esélyegyenlőtlenség kérdésével?

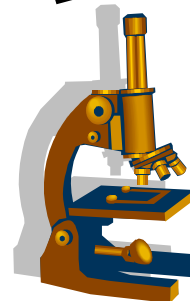
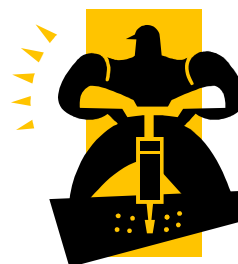
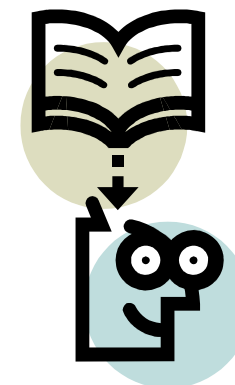
A pedagógia paradigmaváltásai a 21. században

Az autentikus társadalmi tevékenységek bekerülése az iskolába

- Hagyományosan a tanulást szolgáló tevékenységek a memorizálás és a mechanikus gyakorlás voltak.
- Ma az autentikus, a hétköznapokban is végzett társadalmi tevékenységek válnak tanulási tevékenységekké.
- Bevonul az iskolába a munka, a játék, a projekt, a problémamegoldás, a konfliktusok, a vizsgálódás, felfedezés, a vita, a diskurzus, stb.
- E tevékenységeknek nem a tanulás a közvetlen célja, bár az iskolában természetesen ez a legfontosabb cél.

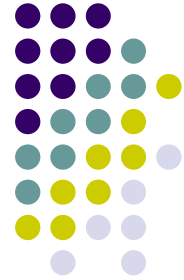

Hol tartunk?

- A folyamat régóta tart, és csak napjainkban válik meghatározóvá.
- Gyorsítják, gyorsították a folyamatot a következő tényezők:
  - NAT
  - Iskolai önállóság
  - Oktatási programcsomagok rendszere (HEFOP, TÁMOP)
- A kompetenciafejlesztés jelszava mögött is valójában ez van.

A projekt szerepe a tanulás hatékonyságának biztosításában

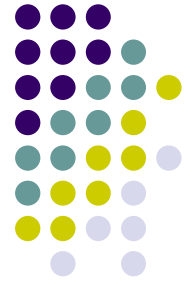
- Attól, hogy projektet szervezünk, még nem leszünk automatikusan korszerűek.
- Alapvető az önirányított tanulás lehetőségeinek fokozatosan bővülő biztosítása.
- Minél inkább autentikus tevékenységek kelljenek, a kontextus lehetőleg legyen a tanulók életéhez közel álló.
- Átgondolt tanulási folyamatok legyenek
  - A „tananyag” tekintetében, ha a gazdagítás a feladat, adjunk lehetőséget a választásra, illetve a mindenki számára tanulási feladatot jelentő elemek viszont mindenképpen hangsúlyosan szerepeljenek.
  - A projekteket beépíthetjük a fogalmi váltási folyamatokba is, egy projekt akár több fogalmi váltást is szolgálhat. Ekkor azonban ez legyen nagyon tudatosan szervezett, tervszerű folyamat.
  - Kiemelt a szerepe a projektnek a sok területen alkalmazható tudáselemek fejlesztésében (problémamegoldás, kommunikáció, könyvtárhasználat, együttműködés, önálló munka, stb.). A projektek sorozata legyen e tekintetben tervszerűen felépített. Ehhez sokkal többet kellene tudnunk e tudáselemekről, mint amit ma tudunk.
  - Általában is igaznak tűnik: az iskolai tanulásnak a tudásépítés szempontjából sokkal tudatosabb, átfogó struktúrára koncentráló folyamatnak kellene lennie, és a projekteket ebbe kellene beépíteni. Sajnos ma még a NAT sem kellően segíti ezt a folyamatot (mik ezek a bizonyos átfogó struktúrák és hogyan fejlődnek).

Mi köze a projektnek az esélyegyenlőtlenségekhez?

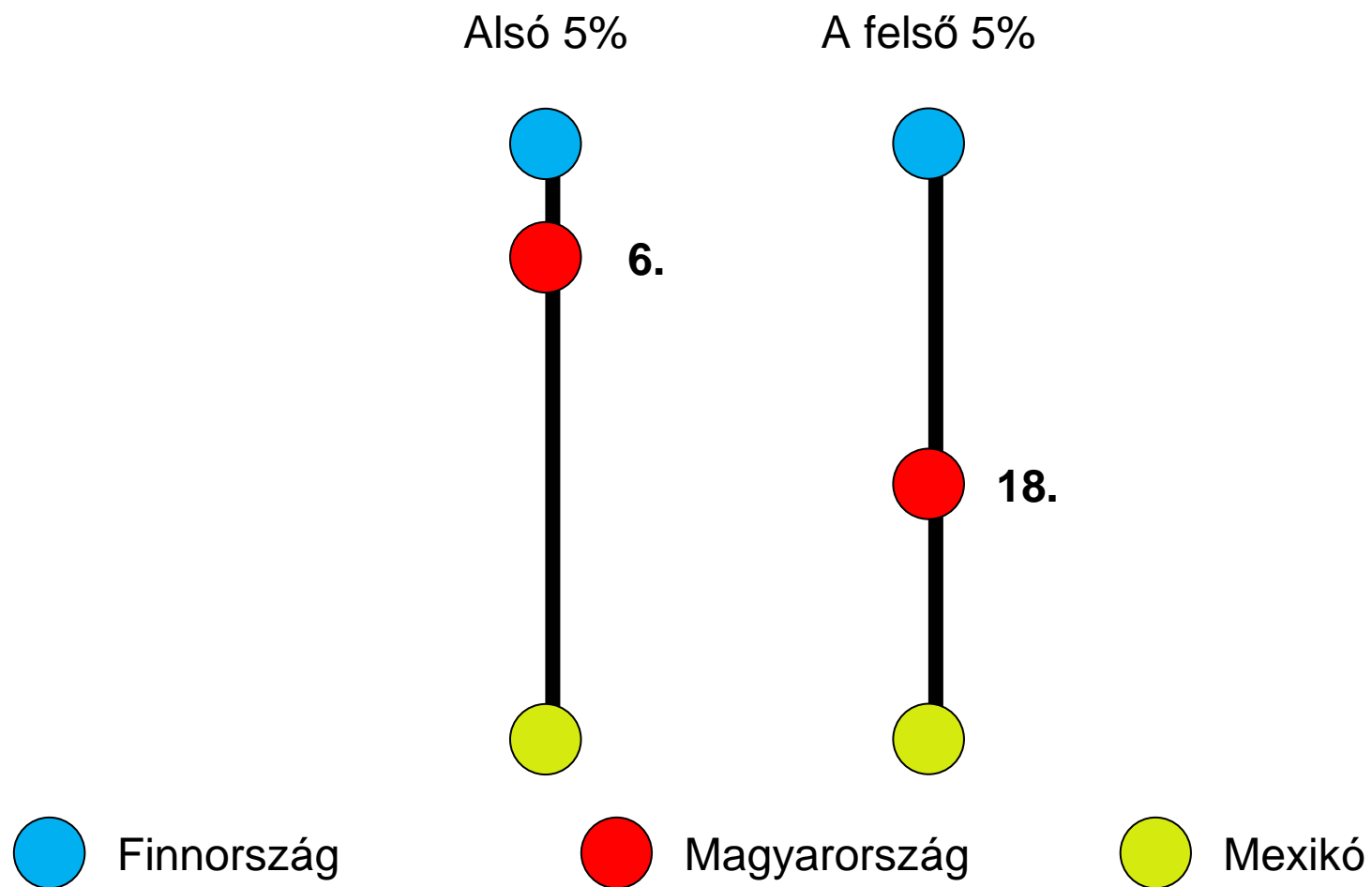
- Minden korszerű(nek mondott) módszertani elem alkalmazása során számolnunk kell egy ellentmondással:
  - A korszerű módszerek általában gazdag tanulási környezetet jelentenek, hozzájárulnak a differenciáláshoz, ezzel pozitívan hatnak az esélyegyenlőtlenségek csökkentésére.
  - Ugyanakkor ezek a módszerek (és a projekt talán különösen) inkább a középosztályhoz tartozó családokban felnevelkedett gyermekek számára elfogadhatóbbak és kamatoztathatók.

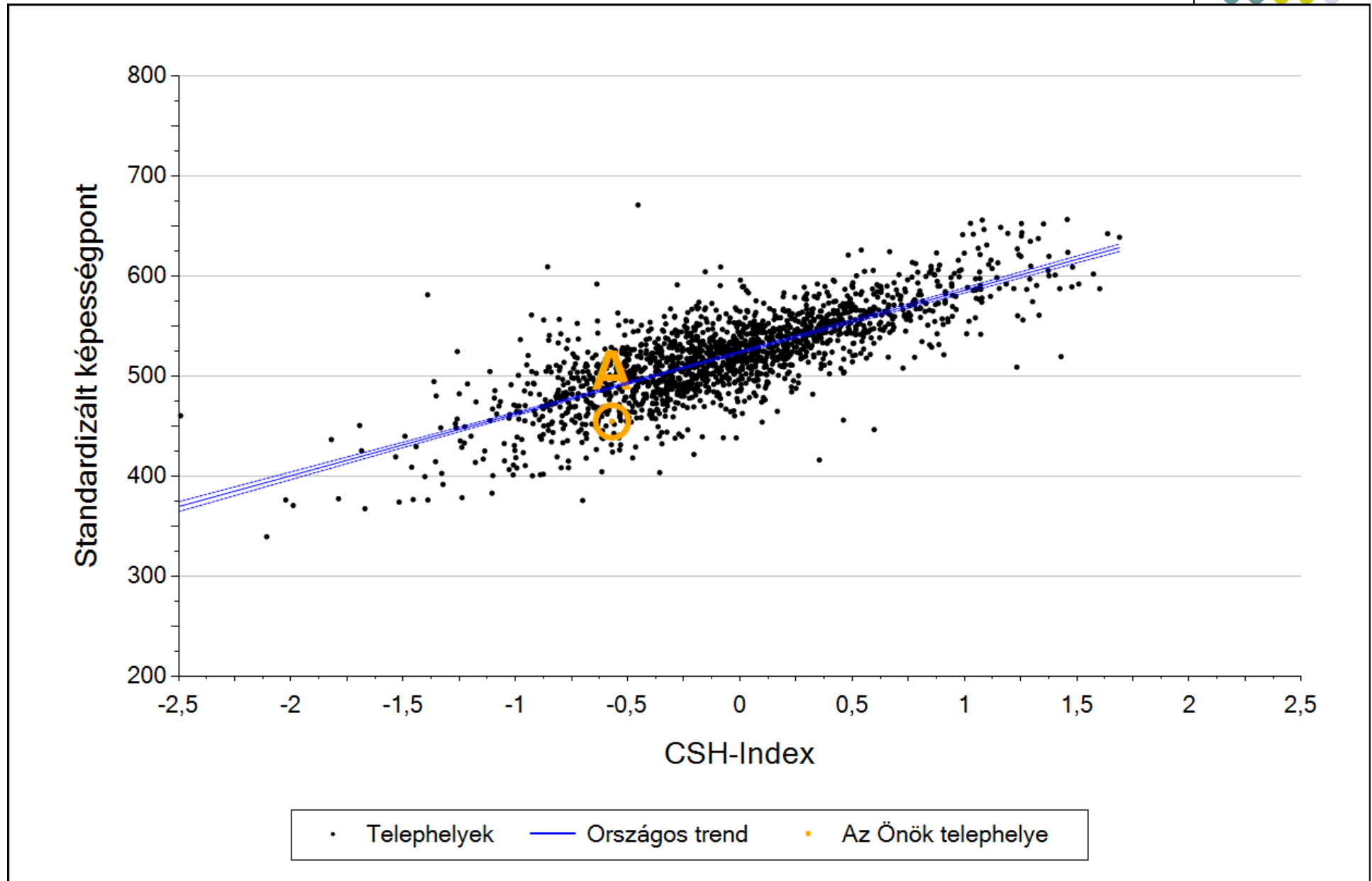
Az esélyegyenlőtlenségek problémája

- Az esélyegyenlőtlenségek, azok hatalmas mértéke jelenti a magyar oktatási rendszer legnagyobb problémáját.
- Ugyanakkor a jelenség értelmezésével kapcsolatban több téveszme él a magyar pedagógiai közvéleményben, kettőt megpróbálok eloszlatni.

PISA 2006. Természettudomány – OECD országok

Szegregáció és szelekció

- A szegregáció fogalmát jól ismerjük: a homogén tanulócsoporthok, sőt, iskolák kialakítása, kialakulása, a fizikai elkülönítés.
- Ez a folyamat azonban – úgy tűnik – nem oka a tanulási eredmények és a szociális helyzet közti erős összefüggésnek.
- Az erős összefüggés okát máshol kell keresnünk, mégpedig az iskola pedagógiai kultúrájában, egész működésében. Létezik egy szelekciós folyamat is.
- A megértés kulcsa a hátrányos helyzet fogalmának újraértelmezése.

A hátrányos helyzet kialakulása

- A hátrányos helyzetnek mindig van valamilyen objektív alapja.
- A kialakulásához azonban „kell” az iskola közreműködése:
  - az iskola egyoldalú intellektualizmusa,
  - az egyoldalú verbalizmus
  - bizonyos műveltségelemek egyoldalú preferálása, mások kiiktatása,
  - bizonyos magatartás- és viselkedésmódok előnyben részesítése.
- Az iskola manifesztálja, teszi láthatóvá, hatótényezővé a potenciális hátrányos helyzetet.

Vagyis...

- A projektek hatékony eszközt jelenthetnek – a differenciálás okán – az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében.
- A projektek finom befolyásolásával biztosítanunk kell, hogy valóban minden tanuló a számára optimális fejlődés lehetőségét biztosító tanulási tevékenységben vegyen részt.
- Ebben az előzetes tudás egy nagyon szélesen felfogott értelmezése lehet csak a jó alap, számolnunk kell a különböző kultúrák jelenlétével.
- A projektet „tanítani” is kell, a gyerekeket „bele kell szoktatni” a projektbe, hogy bármilyen háttérrel rendelkező tanuló profitálhasson belőle.

